

Θεματική Ενότητα: Εφηβεία

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η εφηβεία αποτελεί μία μεταβατική περίοδο στη ζωή του ανθρώπου, η οποία αρχίζει με το τέλος της παιδικής ηλικίας και οδηγεί στην ενηλικίωση. Κατά τη διάρκειά της, συντελούνται βιολογικές, σωματικές και ψυχολογικές μεταβολές, που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη στάση του εφήβου απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους, ενηλίκους και συνομηλίκους, καθώς και τις απόψεις και τις ιδέες του απέναντι σε αρχές και αξίες που επικρατούν στην κοινωνία, όπου ζει. Επίσης, η εφηβεία είναι μία περίοδος αναζήτησης ταυτότητας, ατομικότητας, προσωπικών επιλογών και στάσης ζωής. Όμως, σήμερα οι αναζητήσεις αυτές γίνονται όλο και πιο δύσκολες λόγω των κοινωνικών συνθηκών, καθώς η ρευστότητα της σημερινής οικογενειακής δομής δημιουργεί αντιφάσεις και ασυνέχειες στον τρόπο με τον οποίο οι γονείς και τα παιδιά βιώνουν τους ρόλους τους.

Ο έφηβος έχει ανάγκη να του αναγνωρίζουν ελευθερία και αυτονομία. Χρειάζεται το δικό του χώρο, ο οποίος συμβολίζει την ατομικότητα και τη διαφορετικότητά του. Οι προσωπικές επιλογές στο ντύσιμο, η διευθέτηση του προσωπικού χώρου και χρόνου, η επιλογή των φίλων, του τρόπου διασκέδασης, της ελευθερίας λόγου και πράξεων, η ανάληψη ορισμένων ευθυνών και η αναγνώριση από τους γονείς των ικανοτήτων του είναι τα στοιχεία που συντελούν στην απόκτηση ξεχωριστής αυτόνομης ταυτότητας και συνθέτουν την αλλαγή της σχέσης του παιδιού με τους γονείς του.

Ασφαλώς, όπως ο έφηβος βρίσκεται σε φάση αναζήτησης ταυτότητας, έτσι και ο γονιός βρίσκεται σε φάση αναζήτησης του γονεϊκού του ρόλου. Καθώς έρχεται αντιμέτωπος με πρωτόγνωρες συμπεριφορές και νέες ανάγκες, πολλές φορές δυσκολεύεται να βάλει όρια.

Η ταυτότητα του εφήβου δομείται γύρω από δύο βασικούς άξονες. Ο πρώτος αφορά την «ταυτότητα του φύλου», δηλαδή την αναγνώριση και την αποδοχή για τον εαυτό του των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν το φύλο στο οποίο ανήκει βιολογικά. Ο δεύτερος άξονας αφορά την «κοινωνική ταυτότητα», δηλαδή τη διαμόρφωση της ιδεολογίας, των ηθικών αξιών, των κοινωνικών στάσεων και των επαγγελματικών επιλογών. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη θέση, στις ενέργειες και στη λειτουργία του ατόμου ως μέλους της κοινωνίας. Αν σκεφθούμε, λοιπόν, τη σημασία των παραπάνω «ταυτοτήτων», θα καταλάβουμε τους λόγους για τους οποίους η εφηβεία θεωρείται πολύ σημαντική περίοδος της ζωής του ανθρώπου.

Προς το τέλος της εφηβείας ο έφηβος, έχοντας πλέον επαναπροσδιορίσει τις σχέσεις του με τους γονείς και τ' αδέρφια του, έχοντας δοκιμαστεί στις σχέσεις του (σχέσεις βαθιάς φιλίας, αντιπαλότητας, εχθρότητας, αγάπης) με τους συνομηλίκους του, έχοντας υιοθετήσει ηθικές αξίες και ιδεολογικά πρότυπα, αισθάνεται ικανός να ενεργεί ως μέλος της κοινωνίας των ενηλίκων.

**Θ. Γιοθαζολιάς κ.α. (2011). Συνεργασία εκπαιδευτικών – οικογένειας, 27-28.
Αθήνα: ΥΠΔΒΜΘ, Γ. Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. ΙΔΕΚΕ (διασκευή).**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οδυσσέας Ελύτης, «ΚΑΙ ΜΕ ΦΩΣ ΚΑΙ ΜΕ ΘΑΝΑΤΟΝ»

Είσαι νέος – το ξέρω – και δεν υπάρχει τίποτε.

Λαοί, έθνη, ελευθερίες, τίποτε.

Όμως ε ί σ α ι. Και την ώρα που

Φεύγεις με το 'να πόδι σου έρχεσαι με τ' άλλο

Ερωτοφωτόσχιστος

Περνάς θέλεις – δε θέλεις

Αυλητής φυτών και συναγείρεις τα είδωλα

Εναντίον μας. Όσο η φωνή σου αντέχει.

Πώς της παρθένας το τζιτζίκι όταν το πιάνεις

Πάλλονται κάτω απ' το δέρμα σου οι μυώνες

Ή τα ζώα που πίνουν κι ύστερα κοιτούν

Πώς σβήνουν την αθλιότητα: ίδια εσύ

Παραλαμβάνεις απ' τους Δίες τον κεραυνό

Και ο κόσμος σου υπακούει. Εμπρός λοιπόν

Από σένα εξαρτάται. Τάχυνε την αστραπή

Πιάσε το ΠΡΕΠΕΙ από το ιώτα και γδάρε το ίσαμε το πι.

(Από τη συλλογή «Ο Μικρός Ναυτίλος»)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποιες **αλλαγές**, σύμφωνα με το κείμενο, συντελούνται στον έφηβο κατά τη διάρκεια της εφηβείας και ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών; (60-80 λέξεις)

B1. Ποια είναι η **συλλογιστική πορεία** που ακολουθεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο (Ο έφηβος... γονείς του) του κειμένου (*επαγωγική ή παραγωγική*); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

B2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η δεύτερη παράγραφος (*Ο έφηβος έχει... γονείς του*) του κειμένου;

B3. Πώς επιτυγχάνεται η **συνοχή** στις περιόδους της πρώτης παραγράφου (*Η εφηβεία... ρόλους τους*) του κειμένου;

B4. Να επισημάνετε τρία παραδείγματα **μεταφορικής** / συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας στο κείμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

B5. Να δώσετε τα **συνώνυμα** και τα **αντώνυμα** των παρακάτω λέξεων: ρευστότητα, ελευθερία, προσωπικές.

Γ. Μελετώντας τους **κειμενικούς δείκτες** (*ρηματικό πρόσωπο, έγκλιση, κτλ.*) του λογοτεχνικού κειμένου, να αναφέρετε ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά την κρίση σας (90-100 λέξεις).

Δ. Σε ένα άρθρο 300-400 λέξεων να παρουσιάσετε τα **προβλήματα** που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι κατά τη διάρκεια αυτής της δύσκολης ηλικίας και να αναφέρετε τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να τους υποστηρίξουν η οικογένεια και το σχολείο τους.